Errata

PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Oceňování bezpříspěvkových dárců krve

Příloha č. 3 Grafy:

Graf č. 1: Věkové rozpětí respondentů.

Graf č. 2: Početní zastoupení dárců krve mezi respondenty.

Graf č. 3: Znalost respondentů týkající se rizik pro příjemce.

Graf č. 4: Důvody bezplatného dárcovství.

Graf č. 5: Informační zdroje respondentů.

Příloha č. 4 Daruj krev (PowerPoint prezentace)

Příloha č. 1

Dotazník

Vážení respondenti,

jmenuji se Gabriela Mohlová a jsem studentkou 3. ročníku kombinovaného studia Ošetřovatelství na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění následujícího dotazníku, který se zabývá problematikou dárcovství krve, především informovaností laické veřejnosti o této problematice. Dotazník je zcela anonymní a výsledky použiji pouze ke zpracování své závěrečné bakalářské práce.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas, který věnujete vyplnění dotazníku. Prosím, zakroužkujte pouze jednu odpověď, nebo stručně doplňte.

1. Jaký je Váš věk? ……..

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní
b) vyučen
c) středoškolské
d) vysokoškolské

3. Jakého jste pohlaví?

a) muž
b) žena

4. Daroval jste někdy krev, plazmu či destičky?

a) ano
b) ne

5. V jakém věkovém rozmezí můžete darovat krev?

a) 18 – 50 let
b) 18 – 70 let
c) 18 – 65 let

6. Jak často můžete darovat plnou krev?

a) 5x za rok bez ohledu na pohlaví
b) muž 5x za rok, ženy 4x za rok
c) 1x za měsíc

7. Jak často můžete darovat plazmu?

a) 1x za měsíc ženy, 1x za 3týdny muži, celkové množství plazmy nesmí překročit 20 litrů za jeden rok
b) 1x za dva týdny, celkové množství plazmy nesmí překročit 25 litrů za jeden rok.
c) 1x za měsíc bez rozdílu pohlaví

8. Jak dlouho trvá odběr plné krve?

a) do 10 min.
b) 10 – 15 min
c) okolo 20 min

9) Jak dlouho trvá odběr plazmy a destiček?

a) 10-15 min
b) plazma 45-60 min, destičky 60-90 min
c) podle odběrového přístroje až 30 min

10) Kolik mililitrů krve se odebírá při odběru plné krve?

a) 1litr
b) 450 ml
c) 750 ml

11) Můžete se při odběru nakazit krví přenosnou chorobou?
a) ano
b) ne
c) nevím

12) Existují nějaká rizika pro dárce krve?

a) ano – uveďte jaké …….
b) ne
c) nevím

13) Musíte před odběrem dodržovat dietní omezení?

a) ne, můžete jíst cokoli
b) ano, den před odběrem netučná večeře, ráno lehká snídaně, dostatek tekutin
c) ano, dárce musí být nalačno

14) Existují nějaká rizika pro příjemce transfuzního přípravku (pacienta)?

a) podání krve je bezpečné, protože se krev vyšetřuje na krví přenosné onemocnění
b) příjemce je vystaven riziku přenosu infekce a riziku nežádoucí reakce po transfuzi
c) nevím

15) Na jaké onemocnění vyšetřujeme krev dárce?

a) žloutenku B a C, HIV, syfilis
b) HIV, žloutenku A, toxoplasmózu
c) nevím

16) Co podle Vás patří mezi důvody trvalého vyloučení z dárcovství?

a) kouření
b) provozování prostituce
c) léčba antibiotiky

17) Proč je dárcovství krve bezplatné?

a) nemocnice nemají dostatek finančních prostředků
b) z důvodu snížení rizika pro příjemce transfuzních přípravků
c) nevím

18) Informace o darování krve jste získal:

a) z televize, tisku, rozhlasu
b) od rodiny, přátel
c) aktivně si vyhledal informace na internetu
d) ze školní výuky
e) z informačního letáku
f) v nemocnici
g) jiné zdroje- uveďte jaké……..

19) Zaznamenali jste v posledním půlroce propagaci dárcovství krve v médiích?

a) ano
b) ne

20) Znáte akci „ Daruj krev s Českým rozhlasem“?

a) ano
b) ne

Příloha č. 2

Oceňování bezpříspěvkových dárců krve

Krůpěj krve

Bronzová medaile Prof. MUDr. Jana Janského

Stříbrná medaile Prof. MUDr. Jana Janského

Zlatá medaile Prof. MUDr. Jana Janského

Zlatý kříž ČČK 3. třídy

Zlatý kříž ČČK 2. třídy

Zlatý kříž ČČK 1. třídy

Zdroj: Oficiální stránky Českého červeného kříže
Dostupné na http://www.cervenykriz.eu/cz/ocenovani.aspx)

Příloha č. 3

Graf č. 1: Věkové rozpětí respondentů.

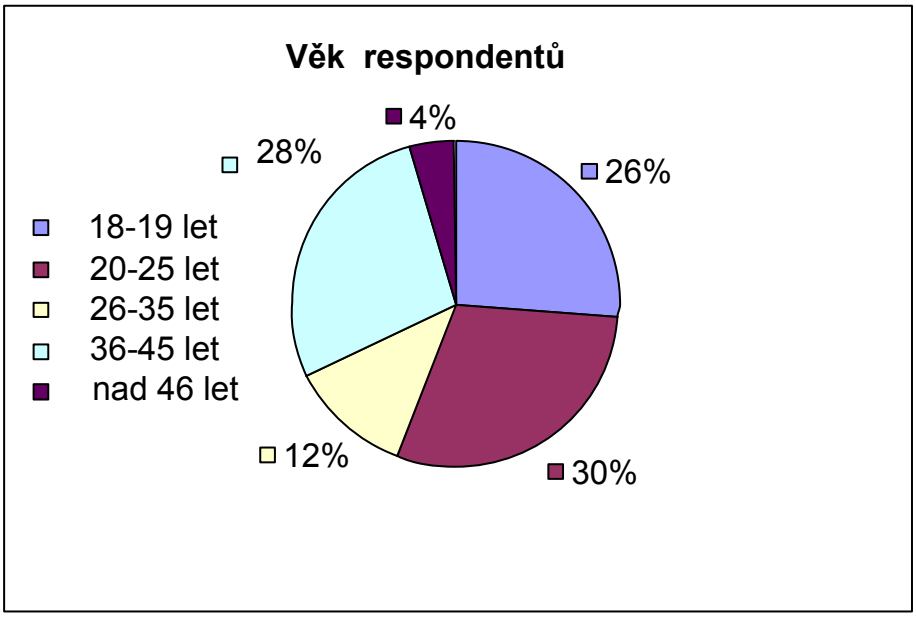

Graf č. 2: Početní zastoupení dárců krve mezi respondenty.

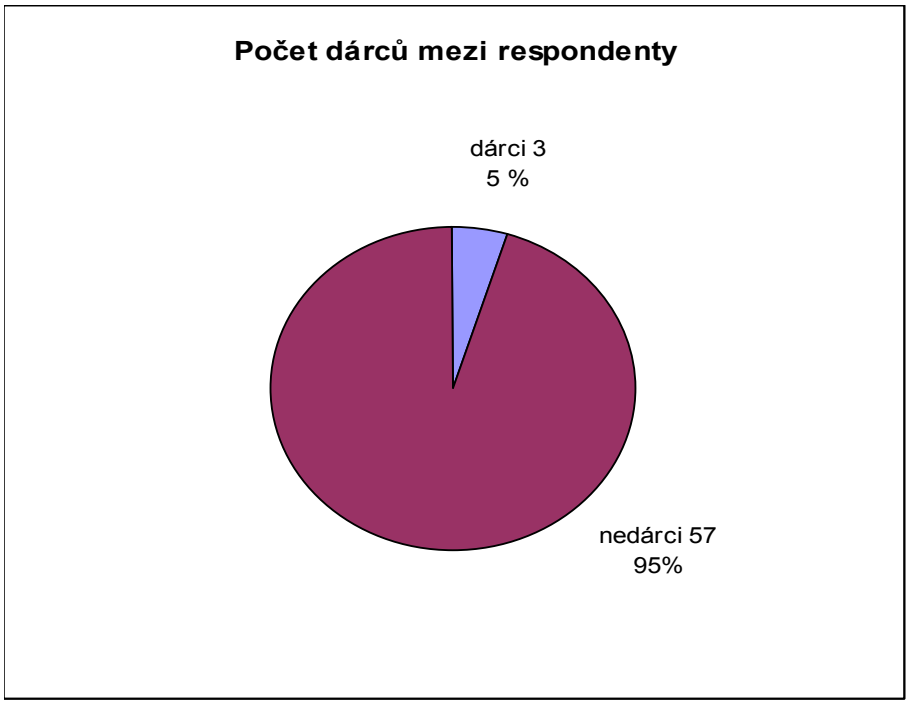

Graf č. 3: Znalost respondentů týkající se rizik pro příjemce.

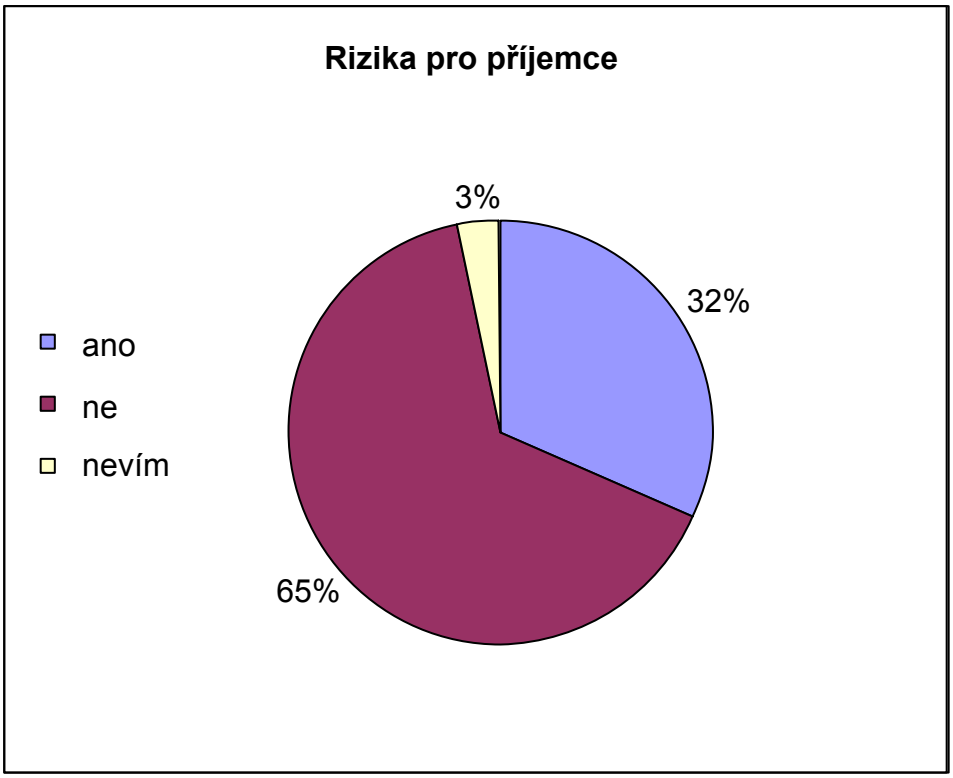

Graf č. 4: Důvody bezplatného dárcovství.

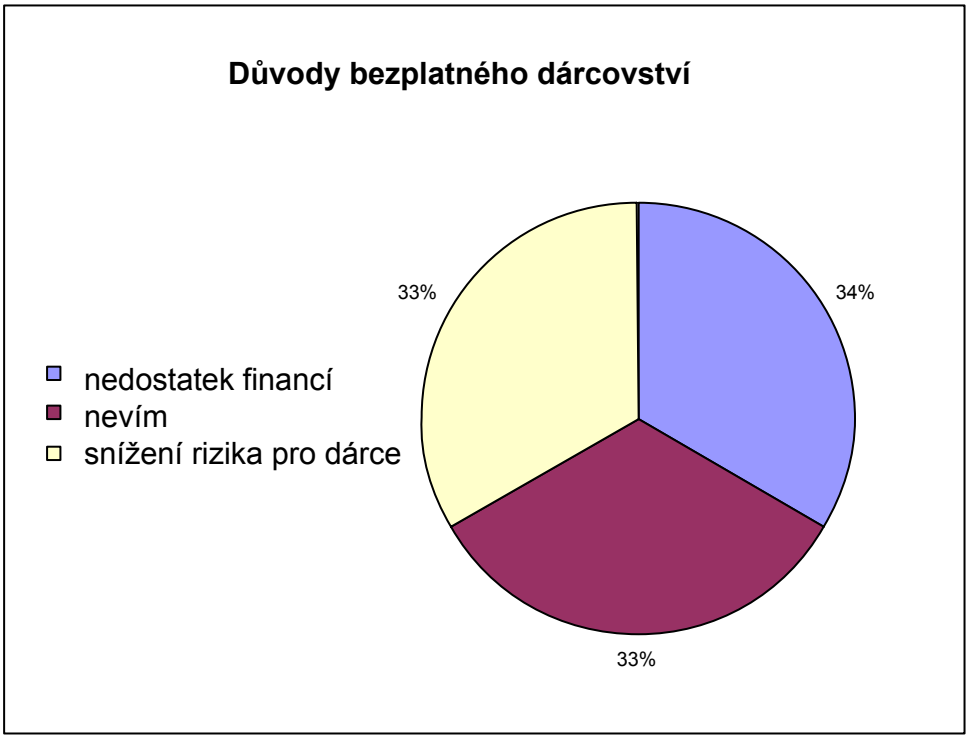

Graf č. 5: Informační zdroje respondentů.

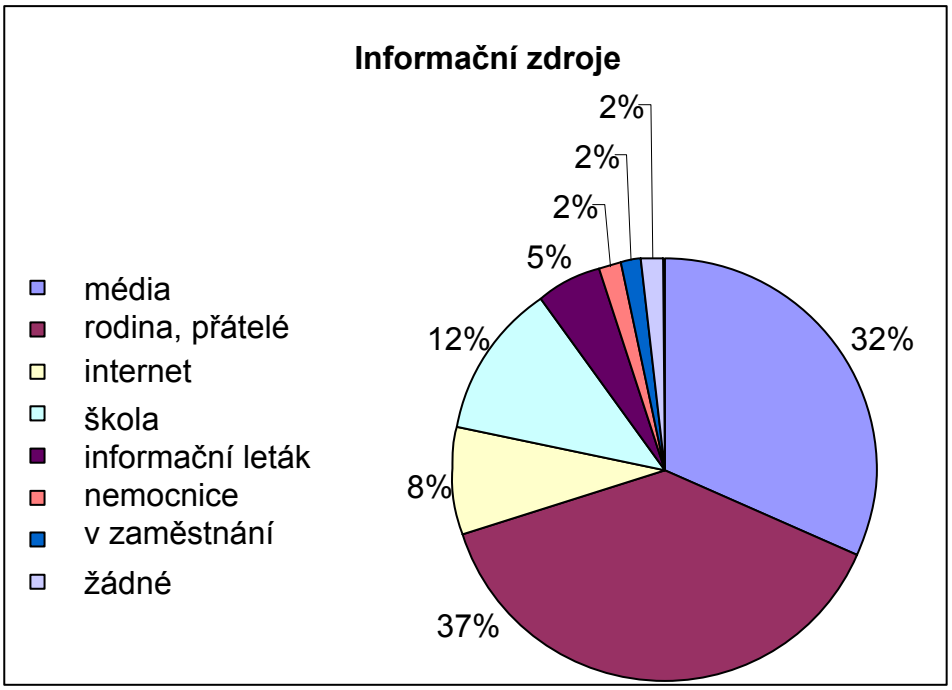

Příloha č. 4
Daruj krev (PowerPoint prezentace)

Daruj krev

Mohlová Gabriela

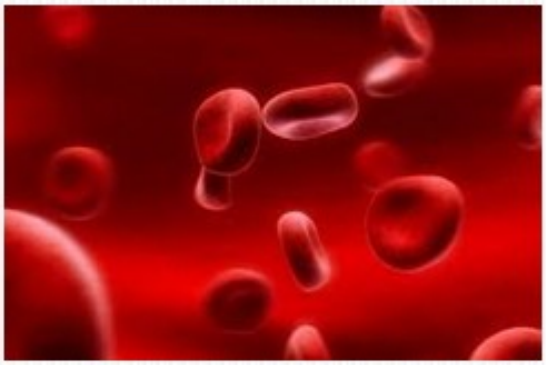

Kdo může darovat krev?

Darovat krev může každý člověk dlouhodobě žijící v ČR pokud:

- je zdravý
- je ve věku 18 – 65 let s tělesnou hmotností nad 50 kg
- má platné zdravotní pojištění
- je schopen komunikovat s pracovníky transfuzního oddělení (u cizinců)
- souhlasí s odběrem, laboratorním vyšetřením a vedením osobních a zdravotních údajů v rámci transfuzní služby při dodržování povinné mlčenlivosti
- není u něj vyšší riziko výskytu infekčních chorob (AIDS, žloutenka..)

Jak často lze darovat krev?

Krev

Muži mohou darovat krev 5x ročně a ženy 4x ročně.

Plazmu a krevní destičky

Muži i ženy v intervalu minimálně 2 týdnů.

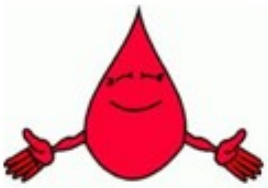

Rizika pro dárce

1.modřina v místě vpichu

Vzniká zejména po vytažení jehly, pokud místo vpichu nebylo správně stlačeno.

JAK SPRÁVNĚ STLAČIT MÍSTO VPICHU?
Nechat paži nataženou (nekrčit) a prstem tlačit na tampon v místě vpichu po dobu 10 minut. Během této doby nepovolovat stisk a nedívat se pod tampon.

2. nevolnost až mdloby

Je to celková reakce organismu způsobená pomalým přizpůsobením krevního oběhu změnám objemu cirkulující krve, nebo nepřiměřenou psychickou reakcí. Vyskytuje se převážně u prvodárců, při rychlém vstávání z odběrového lůžka, či odběru nalačno.

JAK PŘEDEJÍT TÉTO REAKCI?

A. Na odběr nechoďte nalačno. Večer před odběrem k večeři omezte těžká a tučná jídla, ráno posnídejte lehkou snídani s nízkým obsahem tuku a vypij dostatek nealkoholických tekutin. Před odběrem na transfuzním oddělení vypij ještě zhruba 0,5 litru tekutin (voda, džus, čaj).
Konzumaci tučných jídel nedoporučujeme, protože po následném zpracování Vaší krve může být plazma chylózní (plazma, která obsahuje vysoké množství tukových buněk). Taková plazma nemůže být použita a musí se zlikvidovat.

chylózní plazma

B. Den před odběrem si dostatečně odpočiňte a vyspěte. Během i po odběru nahlaste neprodleně každý problém, který se vyskytne. Čím dříve na komplikace upozorníte personál, tím rychleji a snadněji Vám pomohou. Hrdinství ve stylu „to nic není“ není na místě.
Po ukončení odběru ihned nevstávejte! Chvíli počkejte a zvedejte se z odběrového křesla pomalu. Nejprve se na křesle posaďte , chvíli posečkejte a teprve potom vstaňte. Transfuzní oddělení opouštějte až poté, co se cítíte úplně v pořádku.
Do večera se vyvarujte velké fyzické námaze.

3. Mravenčení rtů, jazyka až svalové křeče

K této komplikaci může dojít u přístrojových odběrů při rozkolísání hladiny vápníku v krvi.
Potíže ustoupí po upravení rychlosti odběru, nebo po podání vápníku.
V současnosti k této komplikaci dochází málokdy, neboť se vápník podává preventivně v nápoji, či i.v.

Rizika pro příjemce krve

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Krví přenosných infekcí je celá řada. Krev dárce se vyšetřuje na HIV, žloutenku a syfilis, i přes toto testování je možné, aby byla darovaná krev infekční. Jedná se o období tzv. diagnostického okna, kdy dárce je již nakažen, ale danou infekci nelze užívanými diagnostickými metodami v darované krvi pro krátkou dobu infekce dárce zachytit. Taková krev je sice dle výsledků testů negativní, ale přesto infekční a je tedy infekce podanou transfuzí přenesena na příjemce.

Riziko přenosu snižuje:

Bezplatné dárcovství: Pokud dárce není motivován přímím finančním prospěchem, nehrozí zamlčení informací, které mohou vést k vyloučení z dárcovství (např. riziková chování, prodělané choroby...).

Pravidelné dárcovství: Dárce je v případě pravidelných odběrů vyšetřován na krví přenosné onemocnění opakovaně v odstupu několika měsíců. Což výrazně snižuje riziko „diagnostického okna".

Postup při odběru plné krve

1. registrace v kartotéce

Dárce předloží platný průkaz totožnosti s fotografií a kartičku zdravotní pojišťovny. Prvodárci je vystavena karta a zadají se jeho údaje do počítačového systému oddělení. V případě již evidovaného dárce, vyhledá pracovnice kartotéky kartu a zkontroluje aktuálnost údajů. Poté přidělí dárci identifikační číslo s čárovým kódem. Pod tímto číslem bude evidován konkrétní odběr krve v dokumentaci i počítačovém systému a veškerý odebraný biologický materiál.

2. Seznámení s „Poučením dárce krve“ a vyplnění dotazníku

Dárce se posadí v čekárně a seznámí se s tiskopisem „Poučení pro dárce krve“, který obsahuje veškeré informace týkající se odběru, včetně možných rizik pro dárce i příjemce transfuzního přípravku.

Každý dárce poté vyplní „Dotazník pro dárce krve“, kde formou odpovědí informuje o skutečnostech, které by mohly ovlivnit vlastní odběr, či následné použití krve.
Součástí dotazníku je tzv. "informovaný souhlas, bez podepsání informovaného souhlasu nemůže darovat krev.

3. Odběr vzorku krve na vyšetření krevního obrazu

Každému dárci je před odběrem vyšetřen krevní obraz. Zabrání se tak odběru u dárce, který sám trpí nedostatkem odebírané složky.

4. Vyšetření lékařem

Lékař provede vyšetření dárce, zkontroluje vyplněný dotazník, zhodnotí výsledky krevního obrazu. Na základě zjištěných skutečností rozhodne o způsobilosti k odběru krve. Je-li dárce způsobilý, může být odebrán.

5. Vlastní odběr krve

Před odběrem si dárce umyje předloktí a usadí se na křeslo. Sestra zkontroluje jméno, vydezinfikuje místo vpichu a napíchne žílu. Krev vtéká do odběrového vaku, který je na odběrové váze. Odebírá se 450 ml krve. Odběr trvá obvykle méně než 10 minut. Po skončení odběru sestra odstraní jehlu a dárce řádně tiskne vpich 10 minut.

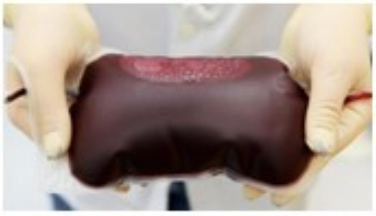

Zpracování plné krve

Plná krev je předána ke zpracování na oddělení výroby. Každý vak je dán do centrifugy a točí se 15 minut při rychlosti 5000 G.

Dojde tak k oddělení krevní plazmy (v horní části vaku) a erytrocytů (ve spodní části vaku)

Následně je utočený vak umístěn na automatický lis, zde se separuje krevní plazma od erytrocytů.

Výsledek zpracování plné krve:

1.vak s erytrocyty v resuspenzním roztoku, uchovává se v chladnu, expirace přípravku je 42 dní.

2.vak s plazmou, která se zamrazí. Po šestiměsíční karanténě a vyšetření kontrolního vzorku, odebraného v odstupu minimálně 6. měsíců od data odběru, je uvolněna pro klinickou potřebu.

Literatura:

Turek, P. Masopust, J. Řeháček, V. *Máte krev v žilách? Darujte ji!*. 3. vydání. Osík u Litomyšle: HK CREDIT s.r.o. 2010, s. 16. ISBN 978-80-86780-43-6, Vydáno pod záštitou Společnosti pro tranfuzní lékařství ČSL JEP

Zdroj: autor